

การวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี

AN ANALYSIS OF VARIABLES EFFECTING DIRECTLY AND INDIRECTLY ON LIVING
BEHAVIOR WITH PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY OF BACHELOR'S
DEGREE STUDENTS

สุบิน ยुरารัช

Subin Yurarach

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนางานวิจัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Research Facilitation and Development Center, Sripatum University

*Corresponding author, E-mail: subin.yu@spu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 2 คือ (1) เพื่อศึกษาระดับของพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี และ (2) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี ตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรี จำนวน 390 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงบรรยายและการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาปริญญาตรีมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก และ (2) ความมุ่งมั่นมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความมุ่งมั่น และมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งผ่านตัวแปรความมุ่งมั่น ส่วนความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำสำคัญ: การดำเนินชีวิต ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นักศึกษา การวิเคราะห์เส้นทาง

ABSTRACT

Two objectives of this quantitative research were (1) to study the level of living behavior with Philosophy of Sufficiency Economy (PSE) of bachelor's degree students, and

(2) to analyze the variables directly and indirectly effecting on the living behavior with PSE of the students. The sample consisted of the 390 bachelor's degree students. A questionnaire was applied to collect data. Descriptive statistics and path analysis were applied. The significant research findings were as follows: (1) the living behavior with PSE was used by the students at high level, and (2) intention effected directly on the living behavior with PSE, behavioral perception effected directly on the intention and on attitude towards the living behavior with PSE, the behavioral perception effected indirectly on the living behavior with PSE via the intention, finally knowledge about PSE had no effect on the living behavior with PSE

Keywords: Living, Philosophy of Sufficiency Economy, Student, Path Analysis

บทนำ

แผนการศึกษาชาติระยะ 20 ปี ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนค่อนข้างมาก โดยกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษาในด้านผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หรือ 3Rs 8Cs ได้แก่ (1) 3Rs ประกอบด้วย การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) และ (2) 8Cs ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และควมมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

คุณภาพของบัณฑิตไทยตามแผนฯ ฉบับนี้ ไม่ได้เน้นแค่คุณภาพด้านความเก่ง แต่ยังให้ความสำคัญกับคุณภาพด้านความดีไปพร้อมกันด้วย คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมที่แผนฯ ฉบับนี้ได้กำหนดไว้คือ “ความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)” ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน โดยวิสัยทัศน์ของแผนฯ ฉบับนี้ คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากวิสัยทัศน์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า บัณฑิตไทยจะมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุขได้นั้นส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการใช้ชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Philosophy of Sufficiency Economy) ซึ่งแผนฯ ฉบับนี้ได้ระบุไว้อย่าง

ชัดเจนว่า “คนทุกช่วงวัยจะต้องมีคุณธรรม จริยธรรม และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตเพิ่มขึ้น” ดังนั้น หากผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้วก็น่าที่จะสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมได้ไม่ยากนัก

Fishbein & Ajzen (1975) กล่าวว่า องค์ประกอบด้านความรู้ (Knowledge) อาจเป็นอีกตัวแปรหนึ่ง ที่ส่งผลต่อเจตนาหรือความมุ่งมั่นในเชิงพฤติกรรม อย่างไรก็ตาม นอกจากเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่น่าจะส่งผลการดำเนินชีวิต Fishbein & Ajzen (1980) เชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลจะถูกกำหนดโดยเจตนาหรือความมุ่งมั่น (intention) ตามทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ซึ่งเป็นทฤษฎีการทำนายพฤติกรรมที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มนักวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ โดยทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงข้อตกลงเกี่ยวกับความมีเหตุผลในการกระทำของมนุษย์ว่า โดยปกติบุคคลจะทำอะไรก็จะมีเหตุผลเสมอ และจะใช้ข้อมูลที่มีอยู่ประกอบการพิจารณาในการกระทำแต่ละครั้ง สาระสำคัญของทฤษฎีนี้ระบุไว้ว่า (1) พฤติกรรมส่วนมากอยู่ภายใต้การควบคุมของเจตนาเชิงพฤติกรรม (behavioral intention) ของบุคคล โดยเจตนาหรือความมุ่งมั่นนี้เป็นตัวกำหนดที่ใกล้ชิดกับการกระทำ (2) เจตนาเชิงพฤติกรรมนี้ขึ้นอยู่กับตัวแปร 2 ตัว คือ เจตคติต่อพฤติกรรม (attitude toward the behavior) และการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (subjective norm) โดยกลุ่มอ้างอิง หมายถึง บุคคลใกล้ชิดที่มีความสำคัญหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลที่แสดงพฤติกรรม โดยพฤติกรรมบางอย่างอาจถูกกำหนดโดยเจตคติต่อพฤติกรรมมากกว่า การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง ส่วนพฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงมากกว่าเจตคติต่อพฤติกรรม แต่พฤติกรรมบางพฤติกรรมอาจได้รับอิทธิพลจากตัวแปรทั้งสองใกล้เคียงกัน

การวิจัยเชิงปริมาณเรื่องนี้เป็นการวิจัยระยะที่ 1 ของโครงการวิจัยเรื่อง “การปลูกฝังกรอบความคิดเรื่อง ความรู้คู่คุณธรรมให้กับนักศึกษาปริญญาตรีโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สุบิน ยุระรัช, 2561) โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี ตลอดจนวิเคราะห์ผลของความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง การรับรู้ผลของพฤติกรรม และความมุ่งมั่นในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำถามการวิจัย

1. นักศึกษาปริญญาตรีมีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับใด
2. มีตัวแปรเชิงสาเหตุใดบ้างที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี

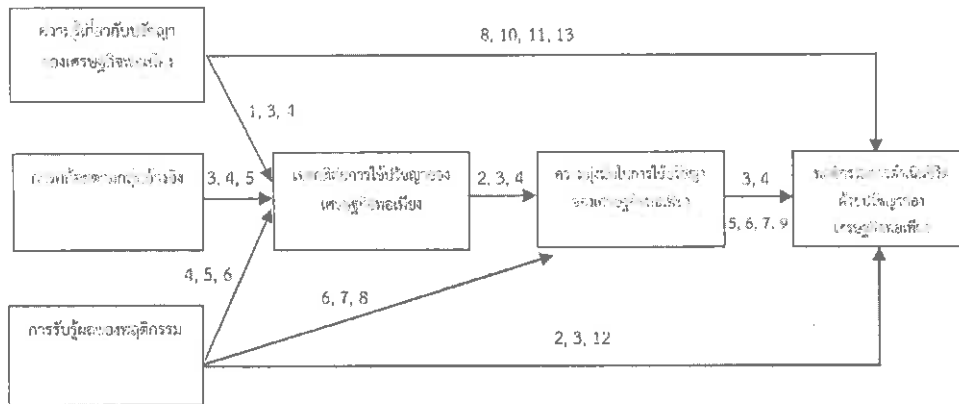
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี

2. เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยมาจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย (1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำเสนอโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) (2) ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการทำนายพฤติกรรม ได้แก่ ทฤษฎีของ Rokeach (1968) ทฤษฎีของ Wicker (1971) ทฤษฎีของ Triandis (1971,1977) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผลของ Fishbein & Ajzen (1980) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen (1985,1988, 1991) และทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนที่ปรับปรุงโดย Sideridis & Kaissidis – Rodafinos (2001) ตลอดจนการสังเคราะห์ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตจากผลงานวิจัยในอดีต ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดในการวิจัย

หมายเหตุ

1. Rokeach (1968)	6. Ajzen (1991)	11. วิสาขา ภูจินดา และวิวัฒน์ แก้วดวงเล็ก (2558)
2. Wicker (1971)	7. Sideridis & Kaissidis–Rodafinos (2001)	12. ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม (2558)
3. Triandis (1971, 1977)	8. Wanasilp & Tangvitoontham (2015)	13. ชูชัย พัทธ์เกษเมืองแมน (2553)
4. Fishbein & Ajzen (1975)	9. Choochom (2015)	
5. Fishbein & Ajzen (1980)	10. บุษกร คำโฮม และศุภกัญญา จันทรงษา (2558)	

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ออกแบบโดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) คือ นักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 1,669,361 คน แบ่งออกเป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 1,422,024 แห่ง และนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 247,337 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) (สืบค้นจาก <http://www.info.mua.go.th> เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2560)

ตัวอย่าง คือ นักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 390 คน การกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างตามข้อเสนอของ Kline (2005) Schumacker & Lomax (1996) และ Hair, Anderson, Tatham & Black (1998) นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) กล่าวคือ ใช้ขนาดตัวอย่างประมาณ 25 คนต่อจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า ในที่นี้ จำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่ามีจำนวนเท่ากับ 14 ค่า ดังนั้น จำนวนตัวอย่างจึงเท่ากับ $14 \times 25 = 350$ ตัวอย่าง แต่เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหาย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างเพิ่มอีกร้อยละ 15 รวมตัวอย่างที่แจกแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 453 คน อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างที่เก็บได้จริงจำนวน 390 คน คิดเป็นร้อยละ 86.09 สำหรับวิธีการสุ่มตัวอย่าง เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยจำแนกตามสังกัดของสถาบันอุดมศึกษาและในแต่ละสังกัดใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota sampling)

ตัวแปรในการวิจัย

1. ตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous latent variable) มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) การดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) ความมุ่งมั่นในพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ (3) เจตคติต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous latent variable) มีจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ (1) ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และ (3) การรับรู้ผลของพฤติกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถาม คุณภาพด้านความตรงตามเนื้อหาพบว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.99-1.00 และคุณภาพด้านความเที่ยง ใช้การวิเคราะห์ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่ามีค่า α อยู่ระหว่าง 0.90-0.95 และแบบทดสอบความรู้ใช้การตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงด้วยสูตร KR20 พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองโดยทำทั้ง 3 วิธี คือ เดินทางไปรับเอง ส่งและรับกลับทางอีเมลล์ และส่งและรับกลับทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายใช้โปรแกรม SPSS เวอร์ชัน 23 และการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ใช้โปรแกรมลิสเรล เวอร์ชัน 8.30

ผลการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย (1) การดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (LIVING) (2) ความมุ่งมั่นในพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (INTENTION) และ (3) เจตคติต่อพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ATTITUDE) (4) ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (KNOWLEDGE) (5) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (NORM) และ (6) การรับรู้ผลของพฤติกรรม (PERCEPTION) สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของตัวแปรดังกล่าว สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1: เกณฑ์การแปลความหมายของตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปร	เกณฑ์การแปลความหมาย
LIVING	4.51 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 3.51 - 4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2.51 - 3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมหรือมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
INTENTION	5.81 - 7.00 หมายถึง มีความมุ่งมั่นอยู่ในระดับมากที่สุด 4.61 - 5.80 หมายถึง มีความมุ่งมั่นอยู่ในระดับมาก 3.41 - 4.60 หมายถึง มีความมุ่งมั่นอยู่ในระดับปานกลาง 2.21 - 3.40 หมายถึง มีความมุ่งมั่นอยู่ในระดับน้อย 1.00 - 2.20 หมายถึง มีความมุ่งมั่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
KNOWLEDGE	4.51 - 5.00 หมายถึง มีความรู้สูงสุดในระดับมากที่สุด 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความรู้สูงสุดในระดับมาก 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความรู้สูงสุดในระดับปานกลาง 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความรู้สูงสุดในระดับน้อย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความรู้สูงสุดในระดับน้อยที่สุด
ATTITUDE	(+1.81) - (+3.00) หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด (+0.61) - (+1.80) หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับมาก (-0.60) - (+0.60) หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง (-1.81) - (-0.60) หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย (-3.00) - (-1.80) หมายถึง มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด
NORM	(+1.81) - (+3.00) หมายถึง มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอยู่ในระดับมากที่สุด (+0.61) - (+1.80) หมายถึง มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอยู่ในระดับมาก (-0.60) - (+0.60) หมายถึง มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอยู่ในระดับปานกลาง (-1.81) - (-0.60) หมายถึง มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอยู่ในระดับน้อย (-3.00) - (-1.80) หมายถึง มีการคล้อยตามกลุ่มอ้างอิงอยู่ในระดับน้อยที่สุด
PERCEPTION	5.81 - 7.00 หมายถึง มีการรับรู้ผลของพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด 4.61 - 5.80 หมายถึง มีการรับรู้ผลของพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก 3.41 - 4.60 หมายถึง มีการรับรู้ผลของพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง 2.21 - 3.40 หมายถึง มีการรับรู้ผลของพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย 1.00 - 2.20 หมายถึง มีการรับรู้ผลของพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. นักศึกษาปริญญาตรีมีพฤติกรรมพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับความมุ่งมั่นในพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ผลของพฤติกรรม ส่วนตัวแปรที่มีคะแนนในระดับมากที่สุด คือ เจตคติของนักศึกษาปริญญาตรี ส่วนตัวแปรที่มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง คือ ความรู้ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ค่าสถิติเชิงบรรยายของตัวแปรในการวิจัย (n =390)

ตัวแปร	\bar{X}	SD	Min	Max	Sk	Kur	แปลผล
LIVING	3.79	0.49	1.83	5.00	-0.52	0.49	มาก
INTENTION	4.66	0.92	1.83	7.00	-0.23	-0.35	มาก
KNOWLEDGE	3.04	1.01	0.00	5.00	0.24	-0.75	ปานกลาง
ATTITUDE	1.92	0.95	-2.13	3.00	-1.09	0.96	มากที่สุด
NORM	1.74	1.01	-1.67	3.00	-.53	-0.55	มาก
PERCEPTION	5.56	1.18	1.00	7.00	-.86	0.24	มาก

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงบรรยายเมื่อพิจารณาตามสังกัดของนักศึกษา พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีในทุกสังกัด มีพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากทุกสังกัด ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3: ค่าสถิติเชิงบรรยายของตัวแปรในการวิจัยจำแนกตามสังกัด (n =390)

ตัวแปร	ม.รัฐ (n=84)		แปลผล	ม.ในกำกับรัฐ (n=87)		แปลผล	ม.เอกชน (n=82)		แปลผล	มรภ. (n=62)		แปลผล	มทร. (n=75)		แปลผล
	\bar{X}	SD		\bar{X}	SD		\bar{X}	SD		\bar{X}	SD		\bar{X}	SD	
LIVING	3.64	0.51	มาก	3.87	0.44	มาก	3.92	0.41	มาก	3.59	0.58	มาก	3.89	0.42	มาก
INTENTION	4.54	0.94	ปานกลาง	4.89	0.83	มาก	4.74	0.90	มาก	4.29	0.92	ปานกลาง	4.75	0.95	มาก
KNOWLEDGE	3.17	1.04	ปานกลาง	3.39	1.06	ปานกลาง	2.68	0.90	ปานกลาง	2.71	0.98	ปานกลาง	3.17	0.86	ปานกลาง
ATTITUDE	1.83	0.90	มากที่สุด	2.18	0.71	มากที่สุด	1.89	1.03	มากที่สุด	1.43	1.20	มาก	2.14	0.79	มากที่สุด
NORM	1.70	0.95	มาก	1.88	0.93	มากที่สุด	1.56	1.09	มาก	1.41	1.15	มาก	2.09	0.86	มากที่สุด
PERCEPTION	5.30	1.23	มาก	5.91	0.82	มากที่สุด	5.61	1.06	มาก	4.89	1.56	มาก	5.95	0.95	มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ 5 ข้อ ได้แก่ (1) ความมุ่งมั่นมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Effect coefficient) เท่ากับ 0.95 (2) เจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจ

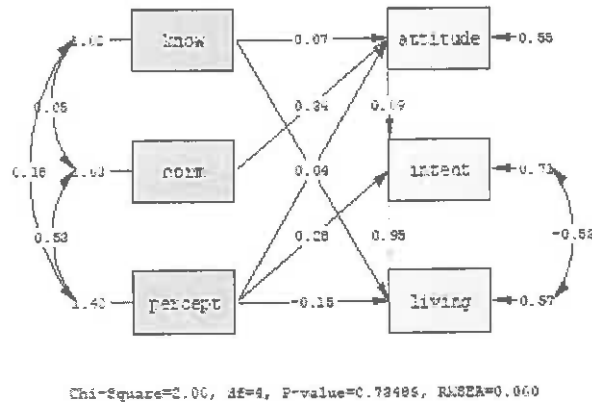
พอเพียงผ่านตัวแปรความมุ่งมั่น โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.09 (3) การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความมุ่งมั่นในการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.28 และมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.30 ส่วนการรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งผ่านตัวแปรความมุ่งมั่น และมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 (4) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งผ่านตัวแปรเจตคติ และตัวแปรความมุ่งมั่น (5) ความรู้ ไม่มีอิทธิพลต่อเจตคติ และพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 4: ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปร

	LIVING	INTENTION	KNOWLEDGE	ATTITUDE	NORM	PERCEPTION
LIVING	1.00					
INTENTION	0.47**	1.00				
KNOWLEDGE	0.17**	0.10*	1.00			
ATTITUDE	0.34**	0.26**	0.14**	1.00		
NORM	0.23**	0.17**	0.05	0.53**	1.00	
PERCEPTION	0.39**	0.41**	0.15**	0.54**	0.44**	1.00
Bartlett's test of sphericity = 497.02, df = 15, p = 0.000, KMO = 0.74						

หมายเหตุ * p < .05 ** p < .01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปร พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงที่สุดกับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (LIVING) คือความมุ่งมั่นในพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (INTENTION) ($r=0.47$) รองลงมาคือ การรับรู้ผลของพฤติกรรม (PERCEPTION) ($r=0.39$) เจตคติต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ATTITUDE) ($r=0.34$) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (NORM) ($r=0.23$) และความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (KNOWLEDGE) ($r=0.17$) ตามลำดับ

ภาพที่ 2: การวิเคราะห์เส้นทางตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิต ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ของตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลังปรับโมเดล พบว่า $\chi^2/df = 0.73$, GFI = 1.00, AGFI = 0.99 และ RMSEA = 0.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ดัชนีทุกตัวเป็นไปตามเกณฑ์ของการยอมรับ ส่งผลทำให้โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 5: ดัชนีของโมเดลการวิเคราะห์เส้นทางของตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนปรับและหลังปรับ)

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ก่อนปรับ		หลังปรับ	
		ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา	ค่าสถิติ	ผลการพิจารณา
χ^2	$p > 0.05$	0.03	ไม่ผ่าน	0.73	ผ่าน
χ^2 / df	< 2.00	2.62	ไม่ผ่าน	0.50	ผ่าน
GFI	≥ 0.95	0.99	ผ่าน	1.00	ผ่าน
AGFI	≥ 0.95	0.95	ผ่าน	0.99	ผ่าน
RMSEA	< 0.05	0.07	ไม่ผ่าน	0.00	ผ่าน

ผลการวิเคราะห์เส้นทางของตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาปริญญาตรี ทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลทางตรง (Direct Effects : DE) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effects: IE) และอิทธิพลรวม (Total Effects: TE) โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6: ผลการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาปริญญาตรี

ปัจจัยเหตุ	KNOWLEDGE			NORM			PERCEPTION			ATTITUDE			INTENTION		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ATTITUDE	0.07 (0.04)	-	0.07 (0.04)	0.34** (0.04)	-	0.34** (0.04)	0.30** (0.04)	-	0.30** (0.04)	-	-	-	-	-	-
INTENTION	0.01 (0.00)	0.01 (0.00)	-	0.03** (0.01)	0.03** (0.01)	-	0.31** (0.04)	0.03** (0.01)	0.28** (0.04)	0.09** (0.03)	-	0.09** (0.03)	-	-	-
LIVING	0.05 (0.02)	0.01 (0.00)	0.04 (0.02)	0.03** (0.01)	0.03** (0.01)	-	0.14** (0.02)	0.29** (0.03)	-0.15 (0.03)	0.08** (0.03)	0.08** (0.03)	-	0.95** (0.00)	-	0.95** (0.00)

ค่าสถิติ Chi-Square (χ^2)= 2.00, df =4, p =0.73, GFI =1.00, RMSEA = 0.00

สมการโครงสร้างของตัวแปร	ATTITUDE	INTENTION	LIVING
R Square		0.40	0.17
			0.17

* p < .05 ** p < .01

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 6 พบว่า เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า (1) ความมุ่งมั่น (INTENTION) มีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.95 (2) เจตคติ (ATTITUDE) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (LIVING) โดยผ่านตัวแปรความมุ่งมั่น (INTENTION) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.08 (3) การรับรู้ผลของพฤติกรรม (PERCEPTION) มีอิทธิพลทางตรงต่อความมุ่งมั่น (INTENTION) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.28 และมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติ (ATTITUDE) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.30 การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (LIVING) โดยส่งผ่านตัวแปรความมุ่งมั่น (INTENTION) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.29 (4) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (NORM) มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติ (ATTITUDE) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.34 และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (LIVING) โดยส่งผ่านตัวแปรเจตคติ (ATTITUDE) และตัวแปรความมุ่งมั่น (INTENTION) (5) ความรู้ (KNOWLEDGE) ไม่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อ (ATTITUDE) และพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (LIVING)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ 2 ข้อ ผลการวิจัยขอสรุปตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ (1) นักศึกษาปริญญาตรีมีพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก และ (2) ความมุ่งมั่นมีอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความมุ่งมั่น และมีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง การรับรู้ผลของพฤติกรรมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยส่งผ่านตัวแปรความมุ่งมั่น ส่วนความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคะแนนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับความมุ่งมั่น การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง และการรับรู้ผลของพฤติกรรม ส่วนตัวแปรที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เจตคติ แต่ที่น่าสนใจก็คือ ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรี พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้ทราบว่า นักศึกษาปริญญาตรียังคงมีความรู้ความเข้าใจค่อนข้างน้อยในหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง น่าที่จะต้องมีการเรียนรู้และบ่มเพาะให้มากยิ่งขึ้น ในขณะที่กำลังศึกษา เพราะหากจบออกไปทำงานแล้ว ความรู้ความเข้าใจในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมีผลอย่างมากต่อรายได้ของครอบครัว (Wanasilp & Tangvitoontham, 2015)

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ได้ชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาปริญญาตรีในทุกสังกัดอยู่ในระดับมาก ไม่มีความแตกต่างระหว่างสังกัด ทำให้สะท้อนได้ว่า การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างสังกัดของนักศึกษา หากแต่อาจจะแตกต่างกันได้ตามคุณลักษณะของบุคคล เช่น ชั้นปี เป็นต้น (ทักษิณา เครือหงส์ ธัญจิรา บุญพิชญาภา และ รุจิรา คงนุ้ย, 2558) การปลูกฝังแนวคิดเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องทำให้ชั้นปีที่ 1 เพื่อจะได้มีเวลาบ่มเพาะที่นานขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม (2558) ที่ทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนปทุมโศก โดยพบว่าคุณลักษณะของบุคคลมีผลทำให้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน บุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนปทุมโศก ที่มีเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพในชุมชน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และประสบการณ์เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่างกัน มีการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

2. โมเดลการวิเคราะห์เส้นทางที่ระบุค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อพฤติกรรมการดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผลการวิเคราะห์เส้นทางในการวิจัยเรื่องนี้ ได้ผลแบบเดียวกันกับงานวิจัยของ บุษกร คำโฮม และศุภกัญญา จันทร์กษา (2558) ที่ได้พัฒนาแบบจำลองการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี กล่าวคือ ตัวแปรความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไม่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่มีส่วนที่คล้ายกันและน่าจะสนับสนุนแนวทางการปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม ได้

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค้นพบว่า ตัวแปรการรับรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อความมุ่งมั่นอันจะส่งผลต่อให้นักศึกษาแสดงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม (2558) ที่พบว่า การรับรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและคุณภาพชีวิตกับการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ผลการวิจัยดังกล่าวมีส่วนที่สอดคล้องและขัดแย้งกับงานวิจัยของ วิสาขา

ภูจินดา และวิวัฒน์ แก้วดวงเล็ก (2558) ที่ค้นพบว่า ความรู้เกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเห็นได้ว่างานวิจัยเรื่องนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปรความรู้และการรับรู้

จากผลการวิจัยของ ศศิเพ็ญ พวงสายใจ วชิรี พฤทธิกานนท์ พรทิพย์ เขียรธีรวิทย์ สุขุม พันธุ์ณรงค์ และพิมพ์พรธม บุญยะเสนา (2554) พบว่า ประชาชนในภาคเกษตรมีความเข้าใจในระดับปานกลาง แต่มีความเข้าใจผิดในหลักการอยู่หลายเรื่อง อาทิเช่น คิดว่าเป็นปรัชญาที่ใช้กับคนยากจน เป็นเรื่อง เกี่ยวกับเศรษฐกิจเท่านั้น มิได้รวมด้านสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้นั้น มีความสัมพันธ์ระดับความรู้ ความเข้าใจในหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้ที่มีความเข้าใจมาก จะนำมาประยุกต์ใช้มาก ส่วนผู้ที่เข้าใจน้อยก็จะนำมาใช้น้อย ผลงานวิจัยเรื่องนี้จะคล้ายกับของ ชูชัย พิทักษ์เมืองแมน (2553) ได้ศึกษาทัศนะของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครต่อการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต และพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนะของนักศึกษาต่อการนำแนวคิด ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยเรื่องนี้ที่ทำในกลุ่มนักศึกษาปริญญาตรี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถาบันอุดมศึกษา ควรเริ่มจากการสร้างความมุ่งมั่นให้กับนักศึกษาโดยการปรับเปลี่ยนเจตคติที่มีต่อการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิต ตลอดจนการส่งเสริมให้นักศึกษารับรู้ข้อดีของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ด้วย ทั้งนี้

1.2 ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อชีวิตนักศึกษา เช่น พ่อแม่ผู้ปกครอง เพื่อน อาจารย์ผู้สอน เป็นต้น จะต้องร่วมมือกันในการสนับสนุนให้นักศึกษานำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยในหัวข้อเกี่ยวกับการพัฒนากรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี ปรัชญา หรือหลักการอื่นๆ ที่ไม่ใช่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งอาจจะมีแนวทางอื่นๆ ที่สามารถทำได้ แต่ไม่ได้นำมาทดลองใช้ และอาจจะแตกต่างกันในแต่ละบริบททั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยในระยะยาว (Longitudinal study) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมต่างๆ ที่ดำเนินชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นมิติต่างๆ ของการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- ชูชัย พิทักษ์เมืองแมน. (2553). *ทัศนะของนักศึกษาต่อการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต: กรณีศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ทักษิณา เครือหงส์, ธัญจิรา บุญพิชญากา และรุจิรา คงนุ้ย. (2558). การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันสำหรับนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 9 (ฉบับพิเศษ), 616-632.
- ทิวเมฆ นาวาบุญนิยม. (2558). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนปทุมโมศก จังหวัดนครปฐม. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*, 2 (1), 27-44.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษกร คำโฮม และศุภกัญญา จันทร์ทุกขา. (2558). แบบจำลองการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. *วารสารปัญญาวิวัฒน์*, 7 (ฉบับพิเศษ), 86-98.
- วิสาขา ภูจินดา และวิวัฒน์ แก้วดวงเล็ก. (2558). การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนเมืองและชุมชนชนบทในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา*, 10 (1), 39-48.
- ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, วชิรี พฤทธิกานนท์, พรทิพย์ เขียวธีรวิทย์, สุขุม พันธุ์ณรงค์ และพิมพ์พรณ บุญยะเสนา. (2554). การประเมินผลเปรียบเทียบ ในมิติต่างๆ ของประชาชนในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้. *วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 15 (1), 13-43.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *รายงานสรุปโครงการประชุมแถลง เรื่อง แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. การประชุมแถลง วันพฤหัสบดีที่ 20 เมษายน 2560 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม อิมแพคฟอรัม เมืองทองธานี จ.นนทบุรี. กรุงเทพฯ: สกศ. (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สุบิน ยุระรัช. (2561). *การปลูกฝังกรอบความคิด เรื่อง ความรู้คู่คุณธรรม ให้กับนักศึกษาปริญญาตรีโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Process*, 50, 179-211.
- Choochom, O. (2015). A Causal Relationship of Living Behavior Based on Sufficiency Economy Philosophy for Thai University Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 177, 260-264.

- Fishbein, M. & Ajzen, I. (1975). *Belief, attitude, intention and behavior: An introduction to theory and research*. Massachusetts: Addison-Wesley.
- Fishbein, M. & Ajzen, I. (1980). Predicting and understanding consumer behavior: Attitude – behavior correspondence. In I. Ajzen & M. Fishbein (Eds.), *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.
- Hair, J.F., Anderson, R.E., Tatham, R.L., & Black, W.C. (1998). *Multivariate Data Analysis*. 5th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. (2nd ed.). New York: Guilford Press.
- Rokeach, M. (1968). A theory of organization and change within value-attitude systems. *Journal of Social Issues*, 24 (1), 13-33.
- Sideridis, G.D. & Kaissidis – Rodafinos, A. (2001). Goal importance within planned behavior theory as ‘the’ predictor of study behaviour in college. *British Journal of Educational Psychology*, 71, 595-618.
- Schumacker, R.E. & Lomax, R.G. (1996). *A beginner’s guide to structural equation Modeling*. Mahwah, NJ: Lawrence Earlbaum.
- Trandis, H.C. (1971). *Attitude and attitude change*. New York: John Wiley & Sons.
- Trandis, H.C. (1977). *Interpersonal behavior*. Belmont California: Brooks/ Cole.
- Wanasilp, W. & Tangvitoontham, N. (2015). The relationship between the understanding of philosophy of sufficiency economy and the living standard: the case study of sufficiency economy community in lower northern region of Thailand. *International Journal of Business and Economic Development*, 3 (1), 87-95.
- Wicker, A.W. (1971). An examination of the “other variables” explanation of attitude-behavior inconsistency. *Journal of Personality and Social Psychology*, 19, 18-30.